

ЗАДАЧИ ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНА
САМОПОДГОТОВКА
ПО
Структури от данни в програмирането

Калин Георгиев

kalin@fmi.uni-sofia.bg

21 ноември 2018 г.

Съдържание

1	Линеен едносвързан и двусвързан списък	2
1.1	Представяне на двусвързан списък	2
1.2	Списъци и сложности	3
1.3	Итератори за линейни СД	4
1.4	Skip List	4
2	Двоични дървета	6
2.1	Прости обхождания	6
2.2	Отпечатване и сериализация	8
2.3	Извличане на не скаларни свойства	8
2.4	Итериране на елементите на двоично дърво	9
2.5	Представяне на аритметичен израз чрез дърво	9
2.6	Построяване и модификации на дърво	10

1 Линеен едносвързан и двусвързан списък

1.1 Представяне на двусвързан списък

Възел на линеен двусвързан списък представяме със следния шаблон на структура:

```
template <class T>
struct dllnode
{
    T data;
    dllnode<T> *next, *previous;
};
```

Освен ако не е указано друго, задачите по-долу да се решат като се реализират методи на клас `DLList` със следния скелет:

```
template <class T>
class DLList
{
    //...
private:
    dllnode<T> *first, *last;
};
```

Преди да пристъпите към задачите, реализирайте подходящи конструктори, деструктор и оператор за присвояване на класа.

Следните задачи да се решат като упражнение за директно боравене с възлите на линеен двусвързан списък. Функциите (методите) да се тестват с подходящи тестове.

- 1.1. Да се дефинира функция `int count(dllnode<T>* l, int x)`, която преброява колко пъти елементът x се среща в списъка с първи елемент l .
- 1.2. Функция `dllnode<int>* range (int x, int y)` която създава и връща първия елемент на списък с елементи $x, x + 1, \dots, y$, при положение, че $x \leq y$.
- 1.3. Да се дефинира функция `removeAll (dllnode<T>*& l, const T& x)`, която изтрива всички срещания на елемента x от списъка l .

- 1.4. Да се дефинира функция `void append(dllnode*<T>& l1, dllnode<T>* l2)`, която добавя към края на списъка l_1 всички елементи на списъка l_2 . Да се реализира съответен оператор `+=` в класа на списъка.
- 1.5. Да се дефинира функция `dllnode* concat(dllnode<T>* l1, dllnode<T>* l2)`, който съединява два списъка в нов, трети списък. Т.е. `concat(l1, l2)` създава и връща нов списък от елементите на l_1 , следвани от елементите на l_2 . Да се реализира съответен оператор `+` в класа на списъка.
- 1.6. Да се дефинира функция `reverse`, която обръща реда на елементите на списък. Например, списъкът с елементи 1, 2, 3 ще се преобразува до списъка с елементи 3, 2, 1.
- 1.7. Да се напише функция `void removeduplicates (dllnode *&l)`, която изтрива всички дублиращи се елементи от списъка l .

1.2 Списъци и сложности

Функцията `std::clock()` от `<ctime>` връща в абстрактни единици времето, което е изминало от началото на изпълнение на програмата. Обикновено тази единица за време, наречена “tick”, е фиксиран интервал “реално” време, който зависи от хардуера на системата и конфигурацията ѝ. Константата `CLOCKS_PER_SEC` дава броя tick-ове, които се съдържат в една секунда реално време.

Чрез следния примерен код може да се измери в милисекунди времето за изпълнение на програмния блок, обозначен с “...”.

```
clock_t start = std::clock();
//...
clock_t end = std::clock();

long milliseconds = (double)(end-start)/
    (CLOCKS_PER_SEC/1000.0);
```

- 1.8. За шаблона `DLList` да се дефинира метод `bool find(const T& x)`, който проверява дали дали x е елемент на списъка или не. Да се напише подходящ тест и да се изследва времевата сложност на метода емпирично.
- 1.9. За шаблона `DLList` да се реализира изтриване на елемент по индекс.

- 1.10. Да се изпробват поне две различни стратегии за разширяване на динамичен масив (например, увеличаване на размера с 1 и с коефициент). Да напишат подходящи тестове и да се сравнят производителностите на двата подхода емпирично.

1.3 Итератори за линейни СД

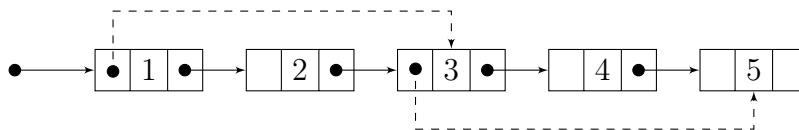
Следните задачи да се решат като упражнение за работа с итератори. Задачите изискват реализация на клас динамичен масив и линейен двусвързан списък и **forward** итератори за тях. Всяка функция да се тества с подходящи тестове върху двата вида контейнери. Има ли разлика в производителността за някои от тях в зависимост от избора на контейнер?

- 1.11. Да се разшири итераторът на динамичен масив така, че да поддържа оператора за стъпка назад `--`.
- 1.12. Да се дефинира функция `map`, която прилага едноаргументна функция $f : int \rightarrow int$ към всеки от елементите на произволен контейнер. Да се дефинира и шаблон на функцията за списък с произволен тип на елементите.
- 1.13. Да се напише функция `bool duplicates (...)`, която проверява дали в контейнер има дублиращи се елементи.
- 1.14. Да се напише функция `bool issorted (...)`, която проверява дали елементите на даден контейнер са подредени в нарастващ или в намаляващ ред.
- 1.15. Да се напише функция `bool palindrom (...)`, която проверява дали редицата от елементите на даден контейнер обръзва палиндром (т.е. дали се чете еднакво както отляво надясно така и отдясно наляво).

1.4 Skip List

Разглеждаме *опростена* реализация на структурата от данни Skip List (“Списък с прескачане, СП”). Възелът на линейния едносвързан списък разширяваме с още един указател към следващ елемент:

```
template <class T>
struct lnode
{
```


Фигура 1: Списък с прескачане

```
T data;
lnode<T> *next[2];
};
```

Както и при стандартния едносвързан списък, всеки от елементите на СП съдържа в указателя `next[0]` адреса на непосредствения си съсед. Някои от елементите могат да съдържат в указателя `next[1]` адреса на друг елемент, намиращ се по-напред в редицата от елементи (вж. Фигура 1). Например, нека имаме СП с n елемента в нарастващ ред. Ако списъкът е построен така, че всеки \sqrt{n} -ти елемент има указател към следващия \sqrt{n} -ти елемент, то търсенето на елемент ще бъде със сложност $O(\sqrt{n})$ на цената на линейно нарастване на необходимата памет. Идеята може да се продължи така, че всеки елемент да може да има и по-голям брой указатели към елементи все по-напред в СП, но за нашите цели ще се ограничим до описания прост СП.

Следващите задачи изискват реализация на клас `SkipList` с основните му канонични методи и метод за построяване на “бързите връзки”. Реализирайте обиновен метод за вмъкване на елементи `insert`, който вмъква елементи грижейки се само за непосредствените връзки (`next[0]`), и метод `optimize`, който построява бързите връзки в списъка след като в него са вмъкнати определен брой елементи.

- 1.16. Да се реализира итератор на `SkipList` така, че да се възползва от “бързите връзки” в списъка. *Упътване: при обхождането извършвайте “прескачане” в случаите, в които има бърза връзка и в които няма да отидете твърде далеч напред в списъка. Класът на итератора трябва да се промени, за да позволява конструиране на итератор към конкретен елемент на списъка.*
- 1.17. Да се извърши времево измерване на проблема за търсене на елемент в подреден `SkipList`, както е обяснено в Секция 1.2, и да се изобрази чрез графика. Да се извършат емпирични сравнения на производителността на търсенето със и без оптимизацията.

2 Двоични дървета

2.1 Прости обхождания

Възел на двоично дърво представяме със следния шаблон на структура:

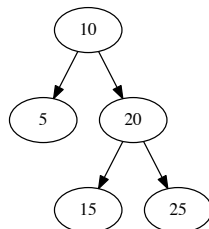
```
template <class T>
struct btreenode
{
    T data;
    btreenode<T> *left, *right;
};
```

Освен ако не е указано друго, задачите по-долу да се решат като се реализират методи на клас `BTree` със следния скелет:

```
template <class T>
class BTree
{
    //...
private:
    btreenode<T> *root;
};
```

Преди да пристъпите към задачите, реализирайте подходящи конструктори, деструктор и оператор за присвояване на класа.

- 2.1. Да се дефинира метод `count` на клас `BTree`, който намира броя на елементите на дървото.
- 2.2. Да се дефинира метод `countEvens` на клас `BTree`, който намира броя на елементите на дърво от числа, които са четни.
- 2.3. Да се дефинира метод `int BTree<T>::searchCount (bool (*pred)(const T&))` към клас `BTree`, който намира броя на елементите на дървото, които удовлетворяват предиката `pred`.
Да се приложи `searchCount` за решаване на горните две задачи.
- 2.4. Да се дефинира метод `bool BTree<T>::height ()`, намиращ височината на дърво. *Височина на дърво наричаме дължината (в брой върхове) на най-дългия път от корена до кое да е листо на дървото. Пример. Височината на дървото на Фигура 2 е 3.*

Фигура 2: Двоично наредено дърво

- 2.5. Да се дефинира метод `countLeaves` на клас `BTree`, който намира броя на листата в дървото.
- 2.6. Да се дефинира метод `maxLeaf` на клас `BTree`, който намира най-голямото по стойност листо на непразно дърво. Да се приеме, че за типа `T` на шаблона `BTree` е дефиниран операторът `<`.
- 2.7. Нека е дадено дървото `t` и низът `s`, съставен само от символите 'L' и 'R' ($s \in \{L, R\}^*$). Нека дефинираме "съответен елемент" на низа `s` в дървото `t` по следния начин:
 - Ако дървото `t` е празно, низът `s` няма съответен елемент
 - Ако низът `s` е празен, а дървото `t` - не, то коренът на дървото `t` е съответният елемент на низа `s`
 - Ако първият символ на низа `s` е 'L' и дървото `t` не е празно, то съответният елемент на низа `s` в дървото `t` е съответният елемент на низа `s + 1` в **лявото** поддърво на `t`
 - Ако първият символ на низа `s` е 'R' и дървото `t` не е празно, то съответният елемент на низа `s` в дървото `t` е съответният елемент на низа `s + 1` в **дясното** поддърво на `t`

Пример. За дървото от Фигура 2, съответният елемент на празния низ е 10, на низа "RL" е 15, а "RLR" няма съответен елемент.

Да се дефинира метод `T& BTree<T>::getElement (const char *s)`, който намира съответния елемент на низа `s`. Какво връща методът в случаите на липса на съответен елемент е без значение.

2.2 Отпечатване и сериализация

- 2.8. Да се дефинира метод `void BTree<T>::prettyPrint ()`, отпечатващ дървото на конзолата по следния начин: (1) всеки наследник е вдясно от родителя си, (2) елементите на еднакво ниво в дървото се отпечатват на еднаква колона от екрана, (3) десните наследници са на предишен ред от родителя си и (4) левите наследници са следващ ред спрямо родителя си.

Например, дървото от Фигура 2 би изглеждало по следния начин (включени са номерата на редовете на конзолата):

```
1:      25
2:    20
3:    15
4:  10
5:   5
```

- 2.9. Да се дефинират методи за сериализация и де-сериализация на двоично дърво, като се използва “Scheme формат”.

Представяне на двоично дърво в “Scheme формат” наричаме еднозначно текстово представяне на структурата от данни, образувано по следните правила:

- Празното дърво се представя с низа “()”
- Нека е дадено дървото t с корен x , ляво поддърво t_l и дясно поддърво t_r . Ако s_l е представянето в “Scheme формат” формат на t_l , а s_r е представянето в “Scheme формат” на t_r , то низът “(x s_l s_r)” е представянето на дървото t , където “ x ”, “ s_l ” и “ s_r ” са съответните низове.

Например, дървото от Фигура 2 се представя по следния начин:

```
(10 (20 (25 () ()) (15 () ())) (5 () ()))
```

2.3 Извличане на не скаларни свойства

- 2.10. Да се реализира метод `std::vector<T> BTree<T>::listLeaves ()` намиращ списък със стойностите на листата на дървото.

- 2.11. Да се дефинира метод `std::string BTree<T>::findTrace (const T& x)`. Ако `x` е елемент на дървото, функцията да връща следата на `x` (според дефиницията на “следа”, обсъдена на лекции). Ако `x` не е елемент на дървото, функцията да връща низа “_”.

Пример: За дървото от Фигура 2, следата на елемента със стойност 25 е “RR”.

2.4 Итериране на елементите на двоично дърво

- 2.12. Да се дефинира оператор `T& BTree<T>::operator[] (int i)`, който намира i -тият пореден елемент на дървото при обхождане корен-ляво-дясно.

Пример: За дървото от Фигура 2, елементът с пореден номер 0 е 10, с номер 1 е 5, с номер 2 е 20 и т.н.

2.5 Представяне на аритметичен израз чрез дърво

- 2.13. Нека е даден израз, построен по правилата на следната граматика:

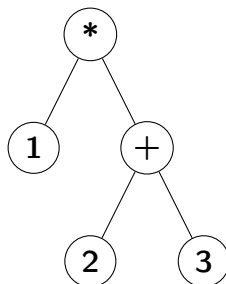
```
<expression> ::= <digit> | (<expression><operator><expression>)  
<digit> ::= 1..9  
<operator> ::= + | - | * | /
```

Да се реализира метод на клас `BTree<char>`, `void parseExpression (std::string s)`, който по правилно построен израз, записан в низа `s`, създава двоично дърво от символи, представящо израза по следното правило:

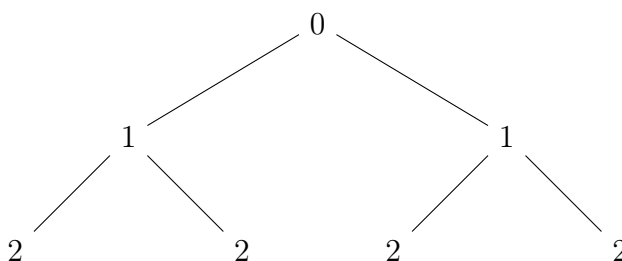
- Ако изразът е от типа “`x`”, където `x` е цифра, то съответното му дърво е листо със стойност символа `x`.
- Ако изразът е от типа “(`<израз 1><op><израз 2>`)””, то съответното му дърво има като стойност на корена символа на съответния оператор, ляво поддърво, съответно на `<израз 1>` и дясно поддърво, съответно на `<израз 2>`.

Дървото на Фигура 7 съответства на израз `(1*(2+3))`.

- 2.14. Да се реализира метод `double BTree<char>::calculateExpresisonTree ()`, който намира стойността на израз, построен от решението на предишната задача.

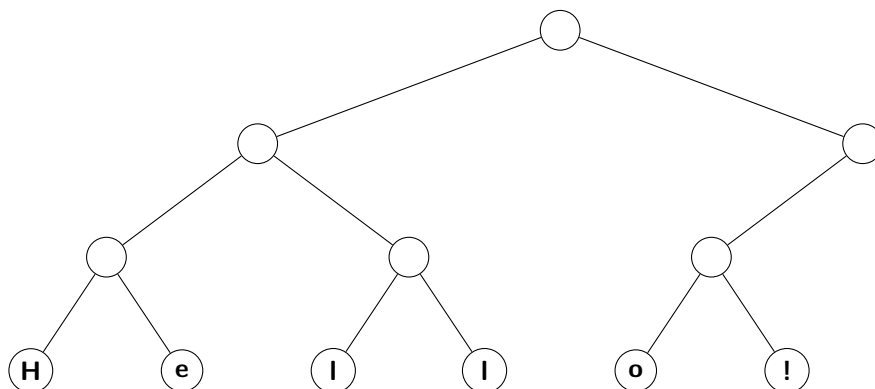
Фигура 3: Дърво на израза $(1*(2+3))$.

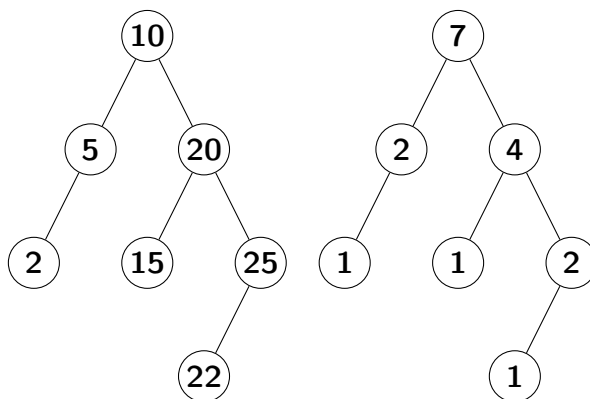
Фигура 4: Идеално балансирано двоично дърво с височина 3

2.6 Построяване и модификации на дърво

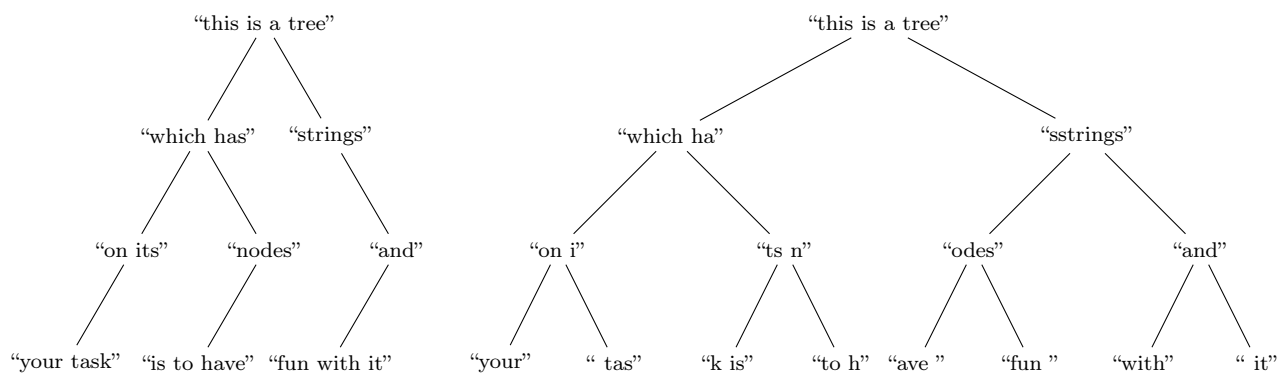
- 2.15. По дадено число h да се построи идеално балансирано двоично дърво с височина h . Стойността на всеки от елементите на дървото да е равна на нивото, в което се намира елемента (вж. Фигура 4).
- 2.16. Нека е даден символен низ s с дължина n . Нека h е такава, че $2^h \geq n > 2^{h-1}$ (минималната височина на двоично дърво, което има поне n листа в последното си ниво). Да се дефинира функция, която по даден низ s построява двоично дърво от символи с височина h , такова, че низът s е разположен в листата на дървото, четени от ляво надясно. Възлите на дървото, които не са листа, да съдържат символа интервал. Вж. Фигура 5
- 2.17. Стойността на всеки възел V в дадено двоично дърво от числа да се замени с броя на всички елементи на поддървото, на което V е корен. Вж. Фигура 6. *При операцията всеки от възлите да бъде посетен най-много веднъж!*
- 2.18. Дадено е дърво с низове по върховете. Дървото да се балансира по следния начин:
- а) Резултатното дърво има същия брой нива като изходното.

Фигура 5: Дърво, в чиито листа е разположен низът “Hello!”

Фигура 6: Примерно дърво и същото дърво, стойностите на чиито възли са заместени с размера на съответното им поддърво

Фигура 7: Примерно дърво от низове преди и след балансирането

- б) Всяко k -то ниво на резултатното дърво да съдържа точно 2^k елемента (считаме, че коренът е на ниво 0).
- в) Нека s_k е низът, получен при конкатенацията на всички низове на ниво k на изходното дърво, обхождани от ляво надясно. Нека дължината на низа s_k е n_k символа. i -тият пореден елемент на нивото k в резултатното дърво да съдържа i -тата поредна последователност от $\lceil n_k/2^k \rceil$ на брой символи на s_k , освен най-десния, който съдържа последните “останали” символи от s_k . Т.е. s_k да се “раздели” поравно между елементите в резултатното дърво.

На Фигура 7 са илюстрирани примерно изходно дърво и резултатът от балансирането му по горното правило. Всички елементи на ниво 1, освен последния, съдържат по $8 = \lceil 16/2 \rceil$ символа. Всички елементи на ниво 2, освен последния, съдържат по $4 = \lceil 14/4 \rceil$ символа и т.н.

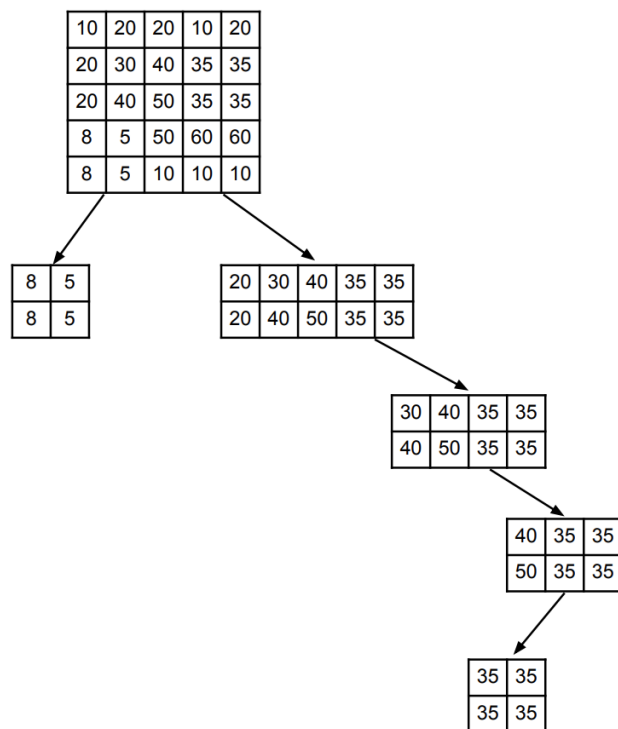
Упътване: предварително намерете вектора $(s_0, s_1, \dots, s_{h-1})$ и го използвайте за балансирането.

2.19. Нека е дадена матрица от цели числа $A_{M \times N}$ с елементи $(a_{i,j})$. “Лява” подматрица на A наричаме такава подматрица $A'_{M' \times N'}$ на A , всеки елемент на която е по-малък от $a_{0,0}$. “Дясна” подматрица на A наричаме такава подматрица $A'_{M' \times N'}$ на A , всеки елемент на която е по-голям от $a_{0,0}$. По дадена матрица A да се построи двоично дърво T със следните свойства:

- Коренът на T съдържа матрицата A .
- Нека v е произволен възел от дървото T , съдържащ матрица X . Ако X има поне една лява подматрица с размер поне 2×2 , то левият наследник на X съдържа най-голямата (по брой елементи) лява подматрица на X . Ако има повече от една лява подматрица с максимален брой елементи, то левият наследник на v е произволна една от тях. Ако X няма лява подматрица с размер поне 2×2 , то v няма ляв наследник.
- Аналогичното свойство за десния наследник на v и най-голямата дясна подматрица (подматрици) на X .

На Фигура 8 е изобразено едно такова дърво.

- а) Да се избере подходящо представяне на матрици и на двоично дърво с матрици по върховете.

Фигура 8: Наредено дърво от матрици

- б) Да се дефинира функция за построяване на дърво по горното правило по дадена матрица за корена му.
- в) Да се отпечата дървото чрез Graphviz. Повече информация за отпечатване на матрици като елемент на дървото може да се намери в документацията на Graphviz.

Литература